

Arbetspension

De stora förändringarnas år
Reijo Vanne
16

Arbetspensionsanstaltarnas
nyckeltal
Jaakko Aho, Eeva Puuperä
17

Solvenslagstiftningen ändrades
Vesa Hänninen
18

Arbetspensionsförsäkrings-
bolagens bokslutssiffror
Martti Rouvala
20

Termförklaringar
22

Arbetspensionsanstaltarnas

bokslut 2008

DE STORA FÖRÄNDRINGARNAS ÅR

Arbetspensionsfondernas marknadsvärde minskade från 122 miljarder till 103 miljarder euro. Störningar på finansmarknaden förändrade allokeringen av placeringarna. Fastigheter var årets bästa placeringsobjekt.

Utvecklingschef Reijo Vanne,
Arbetspensionsförsäkrarna TELA

Enligt Försäkringsinspektionens – från och med 2009 Finansinspektionens – föreskrifter rapporterar arbetspensionsförsäkrarna inom den privata sektorn om fördelningen av sina placeringar i olika slags objekt och avkastningen av dem i avsnittet om nyckeltal i noterna till bokslutet och i halvårsrapporten.

Försäkrarna inom den offentliga sektorn producerar uppgifter enligt samma principer för TELA:s placeringsstatistik

Fördelnings- och avkastningssiffrorna i tabellerna 1 och 2 grundar sig på dessa noter till bokslutet.

Dessutom rapporterar de åtta arbetspensionsförsäkrare som har de största placeringstillgångarna om fördelningen och avkastningen enligt en mer detaljerad placeringsklassindelning bland annat i sin årsredovisning. Iakttagelserna nedan grundar sig på dessa källor.

Marknadsvärdet av de arbetspensionsmedel som är med i sammanfattningen av boksluten minskade från 122 miljarder euro till 103 miljarder euro. Aldrig tidigare har tillgångarna varit mindre i slutet av året än i början av det. Mellan kvartalen har det skett minskningar också någon gång tidigare. Värdeminskningen berodde på exceptionella förhållanden på den internationella finansmarknaden, som ledde till att värdena på börsnoterade aktier föll drastiskt under året. Exempelvis sjönk poängtalet för avkastningsindex för finländska börsaktier med ca 51 procent.

Aktiernas andel minskade kraftigt, ränteplaceringarnas ökade

Ett utmärkande drag för de exceptionella förhållandena på den internationella finansmarknaden var ett bristande förtroende för gäldenärernas och eventuella kredittagares ekonomiska ställning. Förtroendebrist rådde också på marknaden mellan bankerna. I sådana förhållanden minskade också värdet på omsättbara skuldinstrument.

En följd av marknadsutvecklingen var att arbetspensionsförsäkrarnas portföljstrukturer under fjolåret förändrades mer än någonsin förut. I arbetspensionsbolagens placeringstillgångar

uppgick ränteplaceringarnas andel i början av året i genomsnitt till 42 procent, men i slutet av året till 57 procent. Andelen noterade aktier minskade från 35 procent till 16 procent. Fastighetsplaceringarnas andel ökade från 11 procent till 14 procent.

Förändringarna berodde på att aktiernas marknadsvärden sjönk, att bolagen sålde ut utländska aktier för att stärka sin solvens och att återlåningen fick ett uppsving. Det sistnämnda var också en följd av turbulensen på finansmarknaden, eftersom osäkerheten ledde till att riskmarginalerna i räntorna steg kraftigt på den övriga kreditmarknaden.

Arbetspensionsbolagens placeringar skiljer sig från varandra till sin struktur, men skillnaderna har inte ökat mycket under år 2008. Ilmarinen har fortfarande den tyngsta andelen börsnoterade aktier och Pensions-Tapiola mest ränteplaceringar medan Varma och Pensions-Fennia har en större andel placeringar i hedgefonder än de övriga. Pensions-Fennia, Varma och Veritas minskade också vikten av noterade aktier i högre grad än de andra.

Arbetspensionsförsäkrarna inom den offentliga sektorn har inga begränsningar på grund av solvensbestämmelser, och hos dem var övergången från aktieplaceringar till ränteplaceringar ungefär 10 procent, fastän aktieplaceringarnas andel var högre än hos den privata sektorn redan i början av året. Under fjolåret minskade de noterade aktiernas andel av placeringarna på Kommunernas pensionsförsäkring från 48 till 36 procent och på Statens Pensionsfond från 38 till 31 procent.

Pensionsstiftelserna och -kassorna hade den lägsta andelen aktier redan i början av året, i genomsnitt ca 34 procent (icke-noterade aktier

och kapitalplaceringar medräknade) och denna andel minskade endast med ca fem procentenheter under året.

Arbetspensionsplaceringarna avkastade -16,4 procent i genomsnitt

Avkastningen på aktieplaceringarna är i allmänhet det som avgör placeringsårets "allmänna uppsyn", och skillnaderna mellan aktieplaceringandelarna avgör hur placerarnas avkastningsförmåga förhåller sig till varandra. År 2008 var generellt sett mycket dåligt, och de som gynnade ränte- och direkta fastighetsplaceringar i stället för aktieplaceringar fick den minst dåliga genomsnittliga avkastningen.

Avkastningen på bundet kapital var i genomsnitt -16,4 procent i fråga om alla arbets-

pensionsplaceringar och -15,0 procent i fråga om den privata sektorn.

Den grupp som hade den bästa genomsnittsavkastningen var stiftelserna och kassorna med -13,2 procent. Den genomsnittliga avkastningen på pensionsbolagens placeringar var -15,2 procent och de offentliga pensionsförsäkrarnas -19,4 procent. I gruppen bolag hade Pensions-Tapiola på grund av den största tonvikten på ränteplaceringar den klart bästa avkastningen, -8,3 procent.

Fastighetsplaceringarna på plus

Bland de stora placeringsklasserna var fastighetsplaceringarna den bästa år 2008. Den genomsnittliga avkastningen på alla arbetspensionsplaceringarnas fastighetsplaceringar var 2,9

procent, medan den genomsnittliga avkastningen på ränteplaceringar var 1,0 och på aktieplaceringar -37,7 procent. Även fastighets- och ränteplaceringarna avkastade av ovan beskrivna orsaker klart mindre än den genomsnittliga avkastningen på lång sikt är i dessa placeringsklasser.

Det som tärde värst på avkastningen i aktieplaceringsskassen var börsnoterade aktier med en avkastning på ca -42 procent. Den genomsnittliga avkastningen på placeringar i hedgefonder var ca -23, i kapitalplaceringar ca -16 och i icke-noterade aktier ca -7 procent.

Reijo Vanne

Skribenten är utvecklingschef på Arbetspensionsförsäkrarna TELA.

Arbetspensionsanstaltarnas nyckeltal 2008

	Bolag (ArPL, FöPL)	Stiftelser (ArPL)	Kassor (ArPL, FöPL)	SPK (SjPL)	LPA (LFöPL)	SK/ SPF (StaPL)	KP (KomPL)	KCF (KyPL)	Sammanlagt
Försäkrade (antal)	1 717 204	52 737	41 585	9 163	84 063	190 000	495 000	18 719	2 608 471
Pensionstagare (antal) *	957 030	37 027	29 791	8 665	162 095	312 000	321 876	19 603	1 848 087
Inkomster mn €									
Premieinkomst	10 118,2	576,8	298,1	57,8	140,3	1 597,1	3 874,7	152,3	16 815,3
Nettoavkastning av placeringsverksamheten enligt bokfört värde	-6 878,6	-333,6	-202,7	-56,1	-2,2	99,8	-5 091,5	-102,5	-12 567,4
Sammanlagt	3 239,6	243,2	95,4	1,7	138,1	1 696,9	-1 216,8	49,8	4 247,9
Kostnader mn €									
Pensionsutgift/Utbetalda pensioner **	8 687,3	514,6	244,8	96,4	684,9 (2)	3 326,0	2 843,2	120,9	16 518,1
Totala driftskostnader	413,6	10,2	8,5	7,5	17,0	35,2	67,7	3,6	563,3
Sammanlagt	9 100,9	524,8	253,3	103,9	701,9	3 361,2	2 910,9	124,5	17 081,4
Tillgångar och ansvar									
Ansvarsskuld mn €	64 058,8	3 716,3	2 289,6	564,1	21,9 (1)	-	-	-	70 650,7
Placeringsstillgångar mn € verkligt värde	64 958,9	3 772,7	2 563,1	607,8	118,4 (2)	10 355,0	19 967,9	674,8	103 018,6
Fördelningen av placeringarna %									
Fastigheter	14,2	7,9	31,9	39,2	12,7	-	10,3	12,7	12,4
Aktier**	28,7	33,2	25,4	33,5	34,9	38,6	40,3	33,6	32,1
Ränteplaceringar	57,1	58,9	42,7	27,3	52,4	61,4	49,4	53,7	55,5
Sammanlagt	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Nettoavkastning på placeringar, verkligt värde %	-15,2	-13,6	-12,7	-15,2	-12,0	-15,8	-20,6	-17,6	-16,4 (3)
Verksamhetskapital mn €	8 957,7	710,5	613,5	112,1	-	-	-	-	-
Verksamhetskapital utan utjämningsavsättning som jämföras med verksamhetskapital M€	6 527,2	579,3	529,3	90,9	-	-	-	-	-
Solvensgrad, %	15,3	22,6	30,4	22,1	-	-	-	-	-
Solvensgrad utan tillfälliga lindringar åren 2008-2010, %	10,7	17,7	25,1	17,2	-	-	-	-	-

* En pensionstagare kan få pension från flera pensionsanstalter

** Inkl. premie för arbetslöshetsförsäkringsfonden, bortsett från Kommunernas pensionsförsäkring (i premieinkomsten hos KP)

*** Inkl. övriga/alternativa placeringar

1) Endast för LFöPL, LPA:s ansvarsskuld 108,5 mn euro

2) Även annat än LFöPL

3) Inkl. även avkastningen för Finlands Banks pensionsanstalt och FPA:s personalpensionsfond

Privata och offentliga sektorns arbetspensionsplaceringar avkastade -16.4 procent i genomsnitt

Solvensbestämmelserna om pensionsanstalter som bedriver arbetspensionsförsäkring inom den privata sektorn ändrades temporärt i slutet av år 2008. Den temporära lagen stiftades till följd av finanskrisen, som fick sin början i USA.

Solvenslagstiftningen ändrades temporärt

Krisens följder blev synligare i förmögenhetsposternas värdeutveckling under år 2008. Aktiekurserna sjönk med ca 60 procent från toppnoteringarna år 2007 till slutet av år 2008. Avkastningen av den privata och den offentliga sektorns arbetspensionsplaceringar i aktier var -37,7 procent i genomsnitt, och den genomsnittliga avkastningen på alla placeringar -16,4 procent år 2008.

Krisen började på finansmarknaden men har senare också spritt sig till realekonomin. Det har uppskattats att nästan hälften av förmögenheten i världen har gått förlorad under de senaste ett och ett halvt åren. När det finansiella systemet drabbas av en så stor global omvälvning, syns följderna oundvikligen också i de finländska arbetspensionsanstaltarnas solvens.

Solvensutvecklingen präglades av sjunkande aktiekurser

I slutet av år 2007 var arbetspensionsbolagens, -stiftelsernas och -kassornas sammanlagda verksamhetskaptital 19,8 miljarder euro. Läget ändrades på ett avgörande sätt år 2008: i slutet av juni var verksamhetskaptitalet 14,6 miljarder euro och i slutet av september 10,4 miljarder euro. Till följd av att värdet på tillgångarna, närmast aktierna, hade sjunkit, hade verksamhetskaptitalen under de tre första kvartalen minskat med ca 9,5 miljarder euro, dvs. nästan med hälften.

Utvecklingen på marknaden visade sig också genom att fördelningen av arbetspensionsanstaltarnas placeringar blev mindre riskfylld. Andelen aktier enligt den klassificering som används vid beräkningen av solvensgränsen hade under de tre första kvartalen år 2008 minskat från 38 procent till 26 procent i genomsnitt.

Efter slutet av september 2008 sjönk aktiekurserna fortsättningsvis och föll i oktober-november med nästan en tredjedel till, vilket innebar att pensionsanstaltarnas verksamhets-

kapital minskade ytterligare. I genomsnitt låg verksamhetskaptitalen redan nära solvensgränsen.

När förmögenhetsvärdena minskar kan arbetspensionsanstalterna höja sin solvensgrad endast genom att ersätta de mest riskfyllda placeringsobjekten med sådana där risken är lägre och som binder mindre verksamhetskaptital. Det var uppenbart att det kunde gå så att arbetspensionsanstalterna skulle bli tvungna att sälja ut sina placeringar i t.ex. finska aktier för att höja sin solvensgrad.

I slutet av juni 2008 hade arbetspensionsanstalterna mer än åtta miljarder euro placerade i finska företags börsnoterade aktier. Om

man hade blivit tvungen att sälja, skulle aktierna ha sålts i ett marknadsläge, där aktiernas marknadsvärden var exceptionellt låga. Massiva utförsäljningar av aktier skulle kanske också ha fått nedgången på aktiemarknaden att accelerera och fördjupa den ekonomiska krisen i Finland, vilket också kunde ha försvagat premieunderlaget för ArPL och arbetsgivarnas förmåga att betala avgifterna.

Temporär lag för att stärka arbetspensionsanstaltarnas solvens

Den 17 oktober 2008 överlämnade regeringen en proposition med förslag till en lag om temporär

ändring av bestämmelserna om fondering av ålderspensioner och om verksamhetskapitalet i pensionsanstalter som bedriver lagstadgad pensionsförsäkringsverksamhet. Lagen skulle gälla arbetspensionsbolag, pensionsstiftelser och pensionskassor som bedriver verksamhet enligt ArPL samt Sjömanspensionskassan.

Riksdagen gav sitt svar den 10 december och republikens president stadfäste lagen den 19 december. Lagen trädde i kraft den 22 december 2008 och gäller till och med den 31 december 2010. En del av ändringarna trädde i kraft så att de gäller från och med den 17 oktober 2008.

Syftet med lagen är att stärka arbetspensionsanstalternas solvens så att pensionsanstalterna inte blir tvungna att sälja ut bland annat finländska aktieplaceringar i ett ogynnsamt marknadsläge. Solvensen stärktes genom att ändra bestämmelserna om fondering av ålderspension och fastställandet av det aktieavkastningsbundna tilläggsförsäkringsansvaret och att jämställa en del av utjämningsavsättningen med verksamhetskapital.

Ändringar som ökar verksamhetskapitalet

Ålderspensionsfonderna utökades år 2008 endast så mycket att det motsvarade fondräntan, dvs. tre procent. Avkastning motsvarande avsättningskoefficienten för år 2008 överfördes inte till ålderspensionsansvaren, utan den stannade kvar i verksamhetskapitalet, tilläggsförsäkringsansvaret. Ändringen minskade arbetspensionsanstalternas ansvarsskuld och ökade verksamhetskapitalen med sammanlagt ca 1,3 miljarder euro. Till denna del trädde lagändringen i kraft den 17 oktober 2008.

Övergångsbestämmelsen om aktieavkastningsbundet tilläggsförsäkringsansvar upphävdes, vilket innebar att graden av bundenhet till aktieavkastningen höjdes från fyra till tio procent redan år 2008. Det aktieavkastningsbundna tilläggsförsäkringsansvaret var sammanlagt -2,6 miljarder euro och på grund av den negativa aktieavkastningen ca 1,6 miljarder euro mindre än beräknad enligt fyraprocentsregeln. Verksamhetskapitalen ökade med ett motsvarande belopp.

Utjämningsavsättningen, som ingår i ansvarsskulden, är en ansvarsskuldspost som hålls för att buffertera den gemensamt bekostade pensionsutgiften och arbetspensionsavgifternas nivå på kort sikt.

Efter Finlands anslutning till Europeiska monetära unionen har utjämningsavsättningen hållits större än den årliga bufferteringen av de pensionsutgifter som ska bekostas gemensamt egentligen förutsätter (s.k. EMU-buffert). En del av det belopp som överskrider minimi-

beloppet jämställs med verksamhetskapital till slutet av år 2010. Den del som ska jämföras är fyra procent av den ansvarsskuld som används vid beräkningen av solvensgränsen före avdrag för jämställandet. Förfarandet minskar den ansvarsskuld som ska användas vid beräkningen av solvensgränsen. Det belopp som ska jämföras med verksamhetskapital är ca 2,6 miljarder euro.

Ändringar som minskar solvenskravet

Vid beräkningen av solvensgränsen nollställdes avsättningskoefficientens värde och graden av bundenhet till aktieavkastning höjdes till tio procent från och med den 17 oktober 2009.

Dessa ändringar inverkar sänkande på solvensgränsen. I och med att avsättningskoefficienten nollställdes vid beräkningen av solvensgraden sjönk gränsen med ca 1,58 procentenheter. Höjningen av bundenheten till aktieavkastningen till tio procent bidrog också till att sänka solvensgränsen. Det beror på att en större mängd av de risker som hänför sig till aktieplaceringar lades på hela systemets gemensamma ansvar, vilket innebär att den enskilda anstaltens behov av verksamhetskapital minskar. Ändringens sänkande effekt på solvensgränsen var knappt en procentenhet i medeltal.

Även minimibeloppet för verksamhetskapitalet ändrades temporärt. Under normala förhållanden är minimibeloppet för verksamhetskapitalet 2/3 procent av solvensgränsen för arbetspensionsbolagen, och 1/3 av solvensgränsen för pensionsstiftelserna och -kassorna.

Genom den temporära lagen ändrades sättet att bestämma verksamhetskapitalets minimibelopp så att det för arbetspensionsbolagen är två procent av den ansvarsskuld som används vid beräkningen av solvensgränsen, för pensionsstiftelserna och -kassorna en procent. Medan den temporära lagen är i kraft är minimibeloppet alltså inte beroende av hur riskfyllda placeringarna är.

Avgiftssänkningar och solvensnyckeltal i bokslutet

Den temporära lagen inverkar också på hur återbärningar och understödsavgifter bestäms. Den överföring till verksamhetskapitalet som motsvarar avsättningskoefficienten och den del av utjämningsavsättningen som ska jämföras med verksamhetskapital kan inte utdelas till försäkringstagarna i form av rabatter på försäkringsavgifter och understödsavgifter.

I bokslutet uppger arbetspensionsanstalterna sina solvensnyckeltal i enlighet med den temporära lagen. I noterna till bokslutet ska de

dessutom uppge verksamhetskapitalet och minimibeloppet för verksamhetskapitalet utan de tillfälliga lättnaderna, dvs. verksamhetskapitalet utan utjämningsavsättning som ska jämföras med verksamhetskapitalet samt minimibeloppet för verksamhetskapitalet beräknat enligt de regler som tillämpades före den temporära lagen.

Allt som allt stärktes arbetspensionsanstalternas verksamhetskapital med ca 5,5 miljarder euro och minimibeloppet för verksamhetskapital sänktes med ca 1,9 miljarder euro. Ca 2,6 miljarder euro av ökningen av verksamhetskapitalet utgjordes av utjämningsavsättning som tillfälligt ska jämföras med verksamhetskapital. Det var en synnerligen betydande stärkning av verksamhetskapitalen.

Aktieavkastningsbundet tilläggsförsäkringsansvar åter upp ökningen av verksamhetskapital

Arbetspensionsanstalternas sammanlagda solvensgrad i slutet av år 2008 var 16,2 procent, men 11,5 procent utan den andel av utjämningsavsättningen som tillfälligt ska jämföras med verksamhetskapital. Det är klart mindre än i början av år 2007, då de senaste reformerna av placeringsverksamheten och solvensreglerna trädde i kraft.

Målet för reformerna år 2007 var att öka den förväntade avkastningen på placeringarna genom att öka riskhalten. Detta mål eftersträvades genom att öka anstalternas förmåga att bära risker bland annat genom att till ansvarsskulden foga en del av tilläggsförsäkringsansvaret som var bunden till aktieavkastningen. Först var graden av bundenhet till aktieavkastningen två procent, och den skulle stiga till 10 procent fram till år 2011.

Ändringen av det aktieavkastningsbundna tilläggsförsäkringsansvaret grundar sig på den genomsnittliga avkastningen av pensionsanstalternas noterade aktieplaceringar. Av arbetspensionsanstalternas sammanlagda placeringar var ca 12 procent noterade aktier i slutet av år 2008. När graden av bundenhet till aktieavkastningen är 10 procent, styrs största delen av avkastningen av aktieplaceringarna till att öka det aktieavkastningsbundna tilläggsförsäkringsansvaret och endast en liten del till att öka verksamhetskapitalen.

Om aktiekurserna i stiger syns det alltså i framtiden inte som ökade verksamhetskapital i den utsträckning som man kunde tänka sig.

*Vesa Hämmänen
Skribenten är övermatematiker
vid Finansinspektionen*

Arbetspensionsförsäkringsbolagens bokslutssiffror 2008

Varma		Ilmarinen		Pensions-Tapiola		Pensions-Fennia		Etera		Veritas Pensionsförsäkring		Pensions-Alandia		Sammanlagt	
2008	förändr. %	2008	förändr. %	2008	förändr. %	2008	förändr. %	2008	förändr. %	2008	förändr. %	2008	förändr. %	2008	förändr. %

FÖRSÄKRADE (antal)

ArPL	480 200	7,4 %	480 000	15,1 %	210 626	9,9 %	173 260	6,3 %	121 000	-6,2 %	52 807	14,2 %	8 474	25,4 %	1 526 367	9,0 %
FöPL	38 400	2,9 %	52 814	3,0 %	49 340	-0,2 %	32 920	4,1 %	2 666	66,3 %	13 479	-3,4 %	1 218	-0,3 %	190 837	2,4 %
Sammanlagt	518 600	7,1 %	532 814	13,8 %	259 966	7,8 %	206 180	6,0 %	123 666	-5,3 %	66 286	10,1 %	9 692	21,4 %	1 717 204	8,2 %

PENSIONSTAGARE (antal)

Sammanlagt	309 200	2,4 %	273 605	4,0 %	110 732	-3,3 %	80 200	3,3 %	155 563	-0,3 %	24 289	5,3 %	3 441	3,7 %	957 030	1,9 %
------------	---------	-------	---------	-------	---------	--------	--------	-------	---------	--------	--------	-------	-------	-------	---------	-------

INKOMSTER (mn €)

Premieinkomst																
ArPL-premieinkomst	3 297,7	9,3 %	3 073,0	19,1 %	1 241,2	11,1 %	971,9	13,3 %	562,6	-10,0 %	287,4	11,5 %	23,9	13,3 %	9 457,6	11,6 %
FöPL-premieinkomst	133,4	3,4 %	204,7	5,6 %	161,8	3,6 %	117,0	6,0 %	6,3	79,9 %	47,9	-0,1 %	2,9	2,6 %	674,0	4,7 %
Återförsäkring mm.	-0,1	-44,1 %	-13,3	473,6 %	0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		-13,4	435,2 %
Sammanlagt	3 431,0	9,0 %	3 264,4	17,7 %	1 403,0	10,1 %	1 088,9	12,5 %	568,8	-9,5 %	335,4	9,7 %	26,8	12,0 %	10 118,2	11,0 %
Nettoavkastning av placerings- verksamheten enligt bokfört värde	-1 997,6	-231,9 %	-3 483,3	-348,3 %	-131,2	-137,3 %	-425,7	-278,0 %	-690,0	-364,4 %	-145,5	-181,2 %	-5,3	-156,4 %	-6 878,6	-273,8 %
Sammanlagt	1 433,4	-69,2 %	-218,9	-105,2 %	1 271,8	-21,8 %	663,2	-45,1 %	-121,2	-113,6 %	189,9	-60,8 %	21,5	-35,5 %	3 239,6	-75,2 %
KREDITFÖRLUSTER (mn €)	11,7	36,1 %	11,9	29,8 %	6,5	-24,4 %	5,9	42,3 %	11,5	85,5 %	2,7	8,5 %	0,0	-37,7 %	50,2	28,1 %

PENSIONSUTGIFT (mn €)

ArPL	3 080,2	6,7 %	2 497,1	9,7 %	816,6	7,9 %	623,8	7,2 %	906,3	5,0 %	186,3	10,2 %	13,2	11,1 %	8 123,4	7,7 %
FöPL	185,5	4,0 %	232,1	5,5 %	171,8	8,5 %	98,6	6,2 %	0,1	799,5 %	36,2	9,2 %	2,6	7,2 %	727,1	6,1 %
Sammanlagt	3 265,7	6,6 %	2 729,3	9,3 %	988,3	8,0 %	722,4	7,0 %	906,4	5,0 %	222,5	10,1 %	15,8	10,5 %	8 850,5	7,5 %
Ansvarsfördelning	-267,3	-15,2 %	-26,0	-73,6 %	179,0	25,6 %	167,3	58,0 %	-276,2	26,9 %	54,3	18,3 %	5,7	17,6 %	-163,2	-50,8 %
Sammanlagt	2 998,5	9,0 %	2 703,3	12,7 %	1 167,4	10,4 %	889,7	13,9 %	630,1	-2,4 %	276,8	11,6 %	21,5	12,3 %	8 687,3	10,0 %

TOTALA DRIFTSKOSTNADER (mn €)

Anskaffning	4,8	-9,3 %	9,3	-33,2 %	12,0	10,5 %	9,7	-0,8 %	7,1	-17,0 %	2,0	4,8 %	0,1	-10,3 %	45,0	-10,8 %
Ömkostnader	43,4	5,8 %	34,8	2,8 %	18,4	21,0 %	12,1	4,7 %	15,8	-3,7 %	5,8	3,2 %	0,2	-11,6 %	130,4	5,3 %
Administration	13,1	9,8 %	16,1	-3,4 %	10,5	17,8 %	5,6	0,4 %	5,5	-28,1 %	3,6	20,2 %	0,7	8,9 %	55,1	1,3 %
Lagstadgade avgifter	15,0	166,6 %	14,2	168,0 %	5,9	129,8 %	4,6	142,0 %	2,7	150,4 %	1,6	140,4 %			44,1	156,7 %
Sammanlagt	76,3	19,4 %	74,4	6,6 %	46,9	24,7 %	32,0	11,2 %	31,1	-7,7 %	12,9	16,1 %	1,0	2,5 %	274,6	11,7 %
Ersättningar	21,2	22,2 %	21,5	10,5 %	8,0	0,6 %	9,0	11,2 %	12,5	19,8 %	2,3	9,6 %	0,1	-37,9 %	74,7	13,8 %
Upprätthållande av arbetsförmågan	4,3	11,0 %	4,9	75,3 %	0,9	-10,6 %	1,0	54,6 %	0,7	-46,5 %	0,4	39,1 %	0,0		12,1	23,5 %
Placeringsverksamhet	15,8	8,0 %	11,2	13,6 %	6,2	44,8 %	7,0	19,3 %	6,6	23,5 %	3,0	22,7 %	0,7	10,2 %	50,5	17,3 %
Övriga	0,0		1,5		0,2		0,0		0,0		0,0		0,0		1,7	
Sammanlagt	117,5	17,9 %	113,5	9,7 %	62,3	21,1 %	49,0	12,9 %	50,9	0,4 %	18,6	16,7 %	1,8	1,3 %	413,6	12,9 %
Totala driftskostnader, % av premieinkomsten	3,4	8,2 %	3,5	-6,9 %	4,4	10,0 %	4,5	0,4 %	8,9	10,8 %	5,5	6,3 %	6,8	-9,6 %	4,1	1,7 %
Kostnader som täckts med omkostnadsdelen, % av omkostnadsintäkten	69,3	-6,4 %	70,6	-17,8 %	81,7	0,9 %	74,1	-12,2 %	101,7	5,2 %	84,5	-2,7 %	70,2	-21,5 %	75,9	-8,5 %

FÖRDELNING AV DE TOTALA DRIFTSKOSTNADERNA (%)

Anskaffning	4	-23,1 %	8	-39,1 %	19	-8,8 %	20	-12,2 %	14	-17,3 %	11	-10,2 %	7	-11,4 %	11	-21,0 %
Ömkostnader	37	-10,3 %	31	-6,3 %	30	-0,1 %	25	-7,3 %	31	-4,1 %	31	-11,6 %	9	-12,7 %	32	-6,7 %
Administration	11	-6,9 %	14	-11,9 %	17	-2,7 %	11	-11,1 %	11	-28,4 %	19	3,0 %	41	7,5 %	13	-10,2 %
Lagstadgade avgifter	13	126,1 %	12	144,4 %	10	89,7 %	9	114,3 %	5	149,5 %	9	106,1 %	0		11	127,4 %
Sammanlagt	65	1,3 %	66	-2,8 %	75	2,9 %	65	-1,6 %	61	-8,0 %	69	-0,5 %	56	1,2 %	66	-1,0 %
Ersättningar	18	3,7 %	19	0,8 %	13	-16,9 %	18	-1,6 %	25	19,4 %	12	-6,1 %	6	-38,7 %	18	0,8 %
Rehabilitering	4	-5,9 %	4	59,8 %	2	-26,2 %	2	36,9 %	1	-46,7 %	2	19,2 %	0		3	9,4 %
Placeringsverksamhet	13	-8,4 %	10	3,6 %	10	19,5 %	14	5,7 %	13	23,1 %	16	5,2 %	38	8,8 %	12	3,9 %
Övriga	0		1		0		0		0		0		0		0	
Sammanlagt	100		100		100		100		100		100		100		100	

ANSVARSSKULD (mn €)	24 205,0	-5,3 %	20 612,8	-9,0 %	7 236,1	0,5 %	5 381,7	-4,8 %	4 892,5	-14,0 %	1 561,1	-6,2 %	169,7	-0,9 %	64 058,8	-6,6 %
---------------------	----------	--------	----------	--------	---------	-------	---------	--------	---------	---------	---------	--------	-------	--------	----------	--------

Varma		Ilmarinen		Pensions-Tapiola		Pensions-Fennia		Etera		Veritas Pensionsförsäkring		Pensions-Alandia		Sammanlagt	
2008	förändr. %	2008	förändr. %	2008	förändr. %	2008	förändr. %	2008	förändr. %	2008	förändr. %	2008	förändr. %	2008	förändr. %

PLACERINGSTILLGÅNGAR (verkligt värde, mn €)

Fastigheter	3 772,8	15,9 %	2 509,5	15,9 %	940,1	-4,0 %	771,2	10,5 %	852,0	-2,9 %	355,1	21,0 %	12,2	0,2 %	9 212,9	11,3 %
Aktier	7 640,5	-48,5 %	6 969,4	-37,8 %	1 068,9	-52,5 %	1 284,9	-54,9 %	1 333,0	-45,9 %	301,8	-56,9 %	36,3	-43,4 %	18 634,8	-45,8 %
Finansmarknadsinstrument	10 746,7	15,6 %	8 697,2	-4,0 %	4 980,9	9,5 %	3 028,2	30,4 %	2 426,0	-6,0 %	961,0	12,7 %	119,8	8,7 %	30 959,8	7,6 %
Lån	2 424,9	137,4 %	2 695,6	117,5 %	309,3	241,8 %	383,6	61,4 %	307,0	82,7 %	23,8	46,9 %	7,2	-2,2 %	6 151,4	121,2 %
Sammanlagt	24 584,9	-13,5 %	20 871,7	-11,8 %	7 299,2	-7,2 %	5 467,9	-10,5 %	4 918,0	-19,2 %	1 641,7	-11,9 %	175,5	-9,5 %	64 958,9	-12,5 %

FÖRDELNING AV PLACERINGARNA (%)

Fastigheter	15	34,0 %	12	31,4 %	13	3,4 %	14	23,4 %	17	20,3 %	22	37,3 %	7	10,7 %	14	27,1 %
Aktier	31	-40,5 %	33	-29,5 %	15	-48,7 %	23	-49,6 %	27	-33,0 %	18	-51,1 %	21	-37,5 %	29	-38,1 %
Finansmarknadsinstrument (inkl. masskuldebrev)	44	33,7 %	42	8,9 %	68	18,0 %	55	45,6 %	49	16,3 %	59	27,9 %	68	20,1 %	48	22,9 %
Lån	10	174,4 %	13	146,6 %	4	268,4 %	7	80,2 %	6	126,2 %	1	66,8 %	4	8,1 %	9	152,7 %
Sammanlagt	100		100		100		100		100		100		100		100	

AVKASTNING PÅ VERKLIGA VÄRDEN (%)

Sammanlagt	-15,2	-353,3 %	-17,7	-410,5 %	-8,3	-302,4 %	-12,1	-402,5 %	-17,0	-477,8 %	-15,5	-312,3 %	-10,7	-322,9 %	-15,2	-380,1 %
-------------------	--------------	-----------------	--------------	-----------------	-------------	-----------------	--------------	-----------------	--------------	-----------------	--------------	-----------------	--------------	-----------------	--------------	-----------------

RÄKENSKAPSPERIODENS RESULTAT (mn €) *

Försäkringsrörelse	73,9	34,0	76,4	9,0	8,3	-38,2	-1,1	3,8	-1,0	37,0	-2,8	11,0	0,9	2,1	154,6	58,7
Placeringsverksamhet	-4 318,0	434,6	-4 449,2	321,6	-631,4	-50,1	-730,4	-34,8	-1 025,0	8,0	-292,5	51,7	-20,8	0,9	-11 467,3	731,9
Omkostnadsrörelse	36,6	26,6	34,7	14,0	10,9	10,1	12,7	6,6	-0,7	1,5	2,5	1,9	0,6	0,1	97,3	60,8
Sammanlagt	-4 207,4	495,2	-4 338,1	344,6	-612,2	-78,2	-718,9	-24,4	-1 026,7	46,5	-292,9	64,5	-19,4	3,2	-11 215,6	851,4

% av ArPL-premieinkomsten	-127,6	16,4	-141,2	13,4	-49,3	-7,0	-74,0	-2,8	-182,5	7,4	-101,9	25,0	-81,1	15,2	-118,6	10,0
% av ansvarsskulden	-17,4	1,9	-21,0	1,5	-8,5	-1,1	-13,4	-0,4	-21,0	0,8	-18,8	3,9	-11,4	1,9	-17,5	1,2

Avkastning av placeringsverksamheten

enligt verkligt värde	-4 455,4	1 632,1	-4 571,5	1 325,0	-669,8	303,2	-759,8	237,5	-1 031,0	265,0	-297,0	129,7	-20,5	8,6	-11 805,0	3 901,1
Avkastningskrav på ansvarsskulden	137,4	-1 197,5	122,3	-1 003,4	-38,4	-353,3	29,3	-272,4	6,0	-256,0	4,5	-78,0	-0,4	-7,7	260,7	-3 168,3
Sammanlagt	-4 318,0	434,6	-4 449,2	321,6	-708,2	-50,1	-730,4	-34,8	-1 026,0	8,0	-292,5	51,7	-20,9	0,9	-11 545,2	731,9

Överföring till kundåterbärningar **

% av ArPL-lönesumman	0,2	0,6	0,2	0,6	0,2	0,4	0,1	0,4	0,2	0,7	0,2	0,5	2,6	0,7	0,2	0,6
% av ArPL-försäkringsavgiften	1,1	3,0	1,0	2,9	1,0	1,8	0,6	1,8	0,7	2,9	1,0	2,3	1,0	24,7	7,1	2,7

** I Veritas Pensionsförsäkrings och Pensions-Alandias överföringar till kundåterbärningar ingår till skillnad från de övriga även överföring från försäkringsrörelsen (VA2).

VERKSAMHETSKAPITAL OCH SOLVENS I ÖVRIGT (mn €)

Eget kapital	82,6	4,5 %	95,0	4,9 %	51,9	5,5 %	31,7	5,5 %	40,6	5,5 %	19,5	0,1 %	0,8	6,5 %	322,0	4,7 %
Ackumulerade bokslutsdispositioner	0,1	-7,5 %	8,3	-18,3 %	0,0	0,1	-8,4 %	0,0	-100,0 %	1,6	-36,0 %	0,0	-78,4 %	10,1	-24,8 %	
Värderingsdifferenser	1 263,5	-66,0 %	1 012,0	-51,8 %	243,3	-68,8 %	256,0	-56,6 %	129,2	-72,5 %	105,0	-59,2 %	7,8	-66,3 %	3 016,7	-62,0 %
Ofördelat tilläggförsäkringsansvar	1 454,3	-55,4 %	765,9	-80,5 %	490,4	-16,9 %	149,1	-72,4 %	266,3	-72,7 %	56,3	-71,6 %	21,8	-20,6 %	3 204,1	-66,4 %
Övriga	-11,9	-54,9 %	-1,0	-98,5 %	-10,1	-18,0 %	-0,2	-93,8 %	0,0	-100,0 %	-2,5	143,0 %	-0,0	-70,4 %	-25,8	-79,2 %
Utjämningsavsättning som jämföras med verksamhetskapital	909,4		792,9		268,5		208,8		185,0		60,1		5,9		2 430,6	
Verksamhetskapital sammanlagt	3 697,9	-47,4 %	2 673,0	-56,0 %	1 043,9	-25,8 %	645,5	-44,2 %	621,1	-57,8 %	240,0	-49,6 %	36,3	-29,2 %	8 957,7	-49,3 %
Solvensgrad, %	16,9	-46,3 %	14,0	-56,9 %	16,2	-23,9 %	12,9	-43,2 %	14,0	-55,1 %	16,7	-48,8 %	21,4	-40,1 %	15,3	-48,8 %
Verksamhetskapital / solvensgrad, %	2,8	47,4 %	2,0	-0,5 %	2,9	61,1 %	2,6	52,9 %	2,2	10,0 %	2,7	22,7 %	4,5	66,7 %	2,5	27,3 %
Utjämningsansvar	1 007,8	7,4 %	993,9	8,3 %	303,0	2,7 %	258,1	-0,8 %	647,5	-1,4 %	118,1	-4,4 %	12,8	-12,0 %	3 341,2	4,2 %
Fördelat tilläggförsäkringsansvar	37,0	-59,8 %	31,0	-58,1 %	12,7	-35,2 %	6,3	-58,8 %	4,4	-76,0 %	3,0	-50,2 %	0,2	-24,2 %	94,7	-58,1 %
Verksamhetskapital utan utjämningsavsättning som jämföras med verksamhetskapital	2 788,5		1 880,1		775,4		436,7		436,1		179,9		30,4		6 527,2	
Solvensgrad utan tillfälliga lindringar åren 2008-2010, %	12,2		9,5		11,6		8,4		9,4		12,0		17,3		10,7	
PERSONAL (antal)	629	-2,6 %	529	0,8 %	188	0,5 %	250	1,2 %	357	-3,0 %	129	3,2 %	20	0,0 %	2 102	-0,8 %

* Som jämförelsetal i förändringskolumnen för räkenskapsperiodens resultat har det i stället för en procentsats använts motsvarande eurobelopp från år 2007.

TERMFÖRKLARINGAR

AKTIEAVKASTNINGSBUNDET TILLÄGGSFÖRSÄKRINGSANSVAR

Det aktieavkastningsbundna tilläggsförsäkringsansvaret infördes i början av år 2007 och det bestäms enligt utfallet av den genomsnittliga aktieavkastning som arbetspensionsanstalterna inom den privata sektorn fått efter det så att positiv avkastning ökar ansvaret medan negativ avkastning minskar det. När det är som minst kan det minska ansvarsskulden med 10 % och när det är som störst öka den med 5 %. Underskott täcks ur verksamhetskapitalet och överskott avsätts till ålderspensionsansvaret.

FÖRSÄKRINGSTEKNISK ANVARSSKULD

Den försäkringstekniska ansvarsskulden är en uppskattning av framtida pensionsutgifter till den del de har fonderats. Den antecknas i bokslutet.

KUNDÅTERBÄRING

En återbäring som delas ut till ArPL-försäkringstagarna och som beaktas som sänkta försäkringsavgifter. Kundåterbäringen delas ut från det fördelade tilläggsförsäkringsansvaret.

OMKOSTNADSDEL

En del av försäkringsavgiften som är avsedd för att täcka bolagets rörelsekostnader.

SOLVENSGRÄNS

Solvensgränsen är en storhet som beräknas utifrån strukturen hos placeringsbeståndet och ansvarsskuldens belopp. Inom ett år bör det inte kunna ske större växlingar i placeringarnas värde än solvensgränsen.

UTJÄMNINGSANSVAR

Utjämningsansvaret uppkommer av försäkringsrörelsens resultat och utgör en buffert för de år då det beviljas mer nya pensioner än under genomsnittliga år

UTJÄMNINGSAVSÄTTNING

Utjämningsavsättningen, som ingår i ansvarsskulden, är en ansvarsskuldspost som hålls för att buffertera den gemensamt bekostade pensionsutgiften och arbetspensionsavgifternas nivå på kort sikt.

VERKSAMHETSKAPITAL

Med verksamhetskapital avses skillnaden mellan tillgångar och ansvar enligt gängse värde. Verksamhetskapitalet är avsett för att utjämna placeringsverksamhetens risker.

VÄRDERINGSDIFFERENS

Skillnaden mellan tillgångarnas gängse värde och bokförda värde.

Sakkunniga som sammanställt bilagan

Artiklarna och tabellerna i bokslutsbilagan har producerats av utvecklingschef **Reijo Vanne** på TELA, övermatematiker **Vesa Hänninen** på Finansinspektionen, redovisningsspecialist **Martti Rouvala** på Ilmarinen samt aktuariechef **Jaakko Aho** och ansvarsfördelningsspecialist **Eeva Puuperä** på Pensionsskyddscentralen.

**Aktuariechef
Jaakko Aho,
Pensions-
skyddscentralen**

**Ansvarsfördel-
ningsspecialist
Eeva Puuperä,
Pensionsskydds-
centralen**

**Redovisnings-
specialist
Martti Rouvala,
Ilmarinen.**

